

Skrattmåsen i Skåne 2012

Skrattmåsen utsågs till regional inventeringsart i Skåne 2012.

Tanken på att åter inventera arten föddes efter att några stora kolonier kollapsat samt att uppgifter om nya större kolonier saknades.

Oro anades alltså. Och visst, resultatet efter inventeringen 2012 besannade farhågorna – skrattmåsen har ånyo minskat kraftigt i Skåne.

Kenneth Bengtsson

De första skrattmåsarerna häckade i Skåne i början av 1800-talet. Hela det följande århundradet var arten ovanlig i landskapet liksom i Sverige i övrigt. Omkring sekelskiftet 1800–1900 började skrattmåsen den stora expansionen som för Skånes del tycks ha kulminerat omkring 1970–1980. Så beskrevs historien av Jönsson & Karlsson i en larmrapport som publicerades 1990. Orsaken till larmrapporten var en inventering som samma år visat en nedgång till blott 5 000 par. Därefter har det gått lite upp och slutligen nedåt igen. Utförsbacken syntes ha varit osedvanligt brant under inventeringsåret 2012.

Skrattmåsen har inventerats flera gånger i Skåne, varför vi har goda uppgifter sedan åtminstone 1970. Utvecklingen har i grova drag varit som följer.

1970: 29 000 par (Fredriksson 1979).

1980: 19 000 par (Jönsson & Karlsson 1990).

1990: 5 000 par (Jönsson & Karlsson 1990).

1995: 8 000–8 500 par (Bengtsson 1995).

2000: 6 750 par (Bengtsson 2001).

2002: 7 000 par (Bengtsson 2004).

2012: 3 000 par.

Efter 1980 gick det som synes kraftigt utför och en första botten nåddes 1990 då

blott 4 770 par hittades. Totalpopulationen bedömdes då till 5 000 par. En inventering fem år senare visade på en viss återhämtning till drygt 8 000 par. Liknande antal hittades under inventeringar 2000 och 2002. En stabilisering på en något högre nivå anades alltså. Därefter dröjde det tio år innan en ny inventering gjordes. Och under dessa tio år förändrades uppenbarligen situationen till det sämre.

Inventeringen 2012 får anses som hyfsat väl genomförd. Vi fokuserade förvisso på återinventering av kända kolonier och utöver det har i huvudsak uppgifter från rapportdatabasen Svalan använts. Därtill skedde upprop i såväl ANSER som på SkOFs hemsida samt togs det åtskilliga personliga kontakter med anmodan om rapportering antingen till Svalan eller till SkOF. Kvaliteten på uppgifterna varierar givetvis men vi gör bedömningen att resultatet i stort är rättvisande. Några mindre kolonier kan ha missats, kanske framförallt i nordöstra delen av landskapet (Osby och Östra Göinge kommuner) men knappast i sådan omfattning att det verkliga antalet häckande par avviker väsentligt från resultatet. Jag tror inte att några större kolonier (>100 par) missats någonstans. Slutresultatet blev föga upphetsande 2 867 par, vilket vi med

Skrattmåsar på gång. Foto: Anders Åkesson.

positivt tänkande kan avrunda till omkring 3 000 par. Blir kanske skrattmåsens era som vanlig och talrik häckfågel i Skåne inte mycket längre än 100-årig? Inventeringsresultatet redovisas kommunvis i Tabell 1 och lokalvis i Tabell 2.

Häckningsframgången, i den mån den rapporterats, visar på ömsom vin ömsom vatten. På den positiva sidan finns Lågedammarna i Hörby med cirka 135 flygga ungar, Jeans damm i Perstorp med minst 200 ungar, Torsjön i Skurup med god unproduktion samt troligen också Arriesjön i Vellinge och Slabältorna i Höör. I Kristianstadsområdet gick det överlag dåligt (se nedan) och de få paren i Krankesjön misslyckades överlag. Det rapporteras också ha gått dåligt för skrattmåsar i Näsbyholmssjön (mink?). För flertalet av de övriga kolonierna saknas uppgifter om häckningsframgång. Vad är då orsakerna till den starkt minskade skrattmåss-

populationen i Skåne? Ja, det är denna rapportskrivare föga kapabel att redogöra för i detalj. Klart synes vara att skrattmåsen har varit på retur i landskapet sedan 1980-talet och det verkar som om situationen förvärrats under senare år. De orsaker som oftast nämns är igenväxning av häckningslokaler, försämrade tillgång på föda i det moderna odlingslandskapet samt predation av framförallt mink och räv, men även fåglar som röd glada och brun kärrhök (Krankesjön) samt havstrut och korp (Kristianstad). Därtill finns det säkerligen flera andra och mer komplexa orsaker till skrattmåssarnas minskning.

Förekomsten under 2012 var i huvudsak koncentrerad till inlandet i södra och mellersta Skåne – Perstorp, Hässleholm, Höör, Hörby, Sjöbo, Skurup, Ystad, Trelleborg samt Vellinges kommuner. Det enda besatta kustområdet av större värde var skärgården i nordost, men detta område

Tabell 1. Antalet skrattnåspar i kommunerna 2012 och 2002.

Kommun	2012	2002	Kommun	2012	2002
Bjuv	0	0	Osby	42	?
Bromölla	0	59	Perstorp	300	170
Burlöv	0	0	Simrishamn	0	0
Båstad	44	10	Sjöbo	37	998
Eslöv	0	0	Skurup	461	440
Helsingborg	0	11	Staffanstorps	0	35
Hässleholm	213	815	Svalöv	0	0
Höganäs	0	0	Svedala	0	0
Hörby	125	200	Tomelilla	0	0
Höör	380	6	Trelleborg	125	280–330
Klippan	0	0	Vellinge	555	48
Kristianstad	293		Ystad	167	700
1120			Åstorp	0	0
Kävlinge	0	0	Ängelholm	0	0
Landskrona	0	0	Örkelljunga	60	?
Lomma	5	25	Östra Göinge	0	?
Lund	46	475			
Malmö	14	1300	Totalt	2867	6692–6742

har tappat omkring 90 % av det häckande beståndet sedan 2008. I nordväst finns en mindre koloni på Hallands Väderö och några enstaka par i Båstads kommun. För övrigt står denna del av landskapet helt övergiven. Närmaste större koloni finns i Perstorp. I sydvästra Skåne är arten i princip utgången från kustområdet och den enda kolonin av dignitet i detta område ligger i Arriesjön i Vellinges inland. På Österlen fanns det likt inventeringen 2002 inga skrattnåskolonier alls. I norra Skåne finns några mindre kolonier i Osby och Örkelljunga kommuner, men antalet häckande par är få. Det kan dock inte uteslutas att några inventeringsmissar har gjorts i denna nordliga del av landskapet.

I det följande redovisas resultatet, tillsammans med historiska återblickar, för en del av de viktigaste kolonierna i bokstavsordning.

Arriesjön är en skapad sjö med några mindre och glest beväxta öar i ett före detta grustag i norra delen av Vellinge kom-

mun. De första uppgifterna om skrattnåshäckningar på denna lokal är från 2003 då 70 par häckade. Därefter har antalet häckande par ökat successivt och förmodligen nåddes den högsta nivån under 2012 då 550 par bedömdes häcka. Kolonin var därmed den största i Skåne detta år!

Furuhus mosse vid Högestad i Ystads kommun har en mångårig historia. Tidiga data saknas men jag har hittat uppgifter från 1995 (350-500 par) och om 500-750 par under åren 1999 samt 1999-2002 (diverse Fåglar i Skåne). Under senare år saknas uppgifter och under 2012 rapporterades måttliga 146 par. Denna skrattnåskoloni är på känt manér viktig även för andra fåglar, bland annat för svarthalsad dopping vilken ibland häckar i dammen. Så skedde under 2012 och denna häckning resulterade i fyra stora ungar.

Gråen utanför Landskrona höll en stor till mycket stor koloni under flera decennier fram till 1990-talets början. Jag måste få citera Alerstam och Weibull 1971. "Un-

Tabell 2. Antal par i de olika kolonierna 2012 och 2002, exkl. utgångna lokaler sedan 2002.

Kommun	2012	2002	Kommun	2012	2002
Båstad			Osby		
Eskilstorp, Ö Karup	1	0	Osbysjön	17	?
Hallands Väderö	40	10	Visseltofta	25	0
Klarningen, Ö Karup	3	0	Perstorp		
Helsingborg			Jeans damm	300	170
Hasslarp	0	11	Sjöbo		
Hässleholm			Eriksdal	8	?
Bröna sjö	20	0	Möllers mosse	29	998
Mölleröd, Finjasjön	50	0	Skurup		
Magle våtmark	135	800	Hassle Bösarps	8	?
Stoby våtmark	6	0	Näsbyholmssjön	170	0
Store mosse	2	15	Prästamossen	27	40
Hörby			Skurups reningsverk	14	0
Lågedammen	125	200	Svaneholmssjön	3	?
Höör			Torsjön	239	400
Ageröds mosse/ Slabältorna	380	6	Staffanstorp		
Kristianstad			Vallby mosse	0	35
Bodaskär	250	1000	Trelleborg		
Lyngbyholmen	0	10	Flaningen	125	250–300
Terraholmen	0	10	Sumpen	0	30
Tosteberga	(75)*	100	Vellinge		
Trueskär	(100)*	0	Arrie	550	0
Noviadammarna	3	0	Eskilstorp	0	13
Äspet	40	0	Lilla Hammar	0	35
Lomma			Näsholmarna	5	0
Diverse dammar	5	25	Ystad		
Lund			Baldringe	1	?
Krankesjön	25	200	Furuhus mosse	146	500
Vombsjön	4	0	Piledal/Köpingebro	20	?
Örtofta	17	275	Örkelljunga		
Malmö			Hjälmsjön	60	?
Norra hamnen	0	1000	Totalt		
Oljehamnen	0	300		2867	6433–6483
Terminalgatan	14	0	* Tros ha kommit från den havererade kolonin på Bodaskär. Möjligen gäller detta även för en del av Äspetparen.		

der senare år har Gråen blivit herostratiskt ryktbart genom att Landskrona stads Hälsovårdsnämnd från och med 1962 under flera år krävt att få decimera främst skrattnåsstammen, men även beståndet av fiskmåsar och gråtrut. De argument som framförts har varit flera. Skrattnåsarna anses smutsa ner bland annat bilar inne i staden, terrorisera kaffeserveringar och röva fågelungar i stadens fågeldammar.

Tidigare har man också gjort gällande att måsfåglarna spred smittsamma sjukdomar såsom salmonella. År 1962 fick man tillstånd att pricka måsägg och under året prickades cirka 36 000 ägg, vilket bör ha medfört att skrattnåsarnas häckning helt spolierats detta år”. Författarna tillägger ”Hur man kunde komma upp till denna fabulösa siffra när skrattnåskolonin enligt beräkningar uppgick till cirka 7 500

Boet placeras på flytande vegetation eller direkt på marken som här. Foto: Anders Åkesson.

par är svårförklarlig även om man räknar med ett stort antal omläggningar”. Så långt Alerstam och Weibull. Samma författare meddelar följande beståndssiffror (antal par) för kolonin.

1931	1940	1946	1959	1966	1971
64	1500+	75	7500	~5000	4300

Efter 1971 finns uppgifter om 1 800 par 1978-1979 (Fredriksson 1979) samt 250 par 1989 (Kananen & Jönsson 1989). Kolonin havererade helt under något av de första åren på 1990-talet – huvudsakligen beroende på kraftig igenväxning. Under senare år har blott enstaka häckningar skett – senast ett par 2010.

IFÖ-verken i Bromölla: Kolonin som låg på bolagets mark och nära fabriken etablerades runt 1990 då 90 par häckade. 2 000 par nåddes redan 1992 och den absoluta toppen inföll 1998 med 3 901 par. Året efter var kolonin övergiven! Minkpredation

misstänktes vara orsaken. En återbesättning med 816 par skedde 2001 och under 2002 fanns det 59 par. Därefter har lokalen varit övergiven (diverse Fåglar i Skåne samt Greger Flyckt personligen).

Jeans damm låg i utkanten av *Perstorp* *samhälle* när skrattnåsen etablerade sig som häckfågel på dammens ö för sådär 30–40 år sedan (exakt år går inte att få fram). Min första uppgift från kolonin stammar från 1998 då 100 par beräknades häcka. Kolonin har inte inventerats eller uppskattats regelbundet men uppgifter om 160–300 par finns för diverse år mellan 2000 och 2012. Det senare antalet bedömdes gälla även för inventeringsåret 2012. Från det att kolonin etablerades fram till idag har Perstorp vuxit och sedan några få år finns det enplanshus mycket nära Jeans damm. Klagomålen på skrattnåsarna har därmed ökat och Perstorp kommun har under senare år gjort flera försök att störa

Både hanen och honan ruvar de 2–3 äggen. Foto: Anders Åkesson.

bort kolonin. Senast skedde detta 2011 då skrämselfballonger och störljud arrangerades på häckningsön. Effekten blev att häckningen senarelades samt att de upplevda problemen ökade i tidsomfång. Häckningsframgången blev god såväl 2011 som 2012. Kolonin i Perstorp var en av de tre största i Skåne under 2012 och därmed också en av de viktigaste i landskapet.

Krankesjön höll förr i tiden en eller flera stora kolonier och beståndet kulminerade sannolikt omkring 1974 då 2 620 par häckade (Dahm & Wagner 1974). Samma referens ger också följande historiska data: 1890 gjordes den första observationen av arten i sjön. 1929 häckade 400 par. 1930 häckade 700 par. 1956–57 häckade 1100–1300 par och 1968 häckade 1 300 par. Runt 1974, då toppsiffran erhöles, skedde stora förändringar i sjöns vegetationssystem vilket påverkade fågelfaunan i hög grad (Karlsson m.fl. 1976). För

skrattmåsens del skedde också en stark tillbakagång efter detta år. Från 1980, då 170 par häckade (Ekberg & Nilsson 1994), till nutid visar tillgängliga uppgifter att antalet häckande par har pendlat mellan noll och knappt 500 par. Krankesjön stod t.ex. helt skrattmåstom under flera år på 1980-talet (Ekberg & Nilsson 1994) och har så gjort även under enstaka år därefter. Under 2012 var förutsättningarna för måsarna dåliga eftersom lämpliga boplatser var få. Antalet par som gjorde häckningsförsök var också svårt att uppskatta. Det sågs upp till 250 skrattmåsar i slutet av april som kan ha varit presumtiva häckfåglar. Men noterade bon eller ruvande fåglar var mycket få (Hans Källander muntligen). Efter att olika uppgifter bedömts, stannar årets uppskattning på att 25 par gjorde seriösa häckningsförsök.

Kristianstads kommun har under åtskilliga decennier varit hemort för flera stora

kolonier. Från början fanns kolonierna främst i och kring Hammarsjön, men under senare år har kustlokalerna ute vid den nordöstra skärgården tagit över helt. I Nordöstra Skånes Fågelklubbs tidskrift *Spoven* nr 2:2011 beskrivs utvecklingen mellan de två atlasinventeringarna i Skåne (1974–1984 resp. 2003–2009) som följer: ”I Hammarsjön fanns under 1970-talet en mycket stor koloni (>5 000 par) i de dåvarande starrmaderna på Harön söder om Kvinneholme.

Efter att betesdriften med nöt upphörde på 1960-talet tog bladvassen och videbuskarna över och skrattnåsarna lämnade successivt området. Innan Härlövsängaledens tillkomst fanns en ganska stor koloni i starrtuvorna på Ister näset”. Det refereras också till kolonin på IFÖ-verket (se ovan) samt konstateras att ”numera häckar huvuddelen av dagens skrattnåsar på skärgårdsöar utanför Tosteberga bodar”.

År 2006 beräknades över 2 500 par häcka på i huvudsak Kristiansskär, men även Bodaskär och en del småöar såväl nordväst som nordost om Tosteberga bodar nämns (*Spoven* nr 1 2007). Året efter höll Bodaskär huvudparten av det häckande beståndet som bedömdes som oförändrat (*Spoven* nr 2 2008). År 2008 var kolonin på Kristiansskär utgången och beståndet bedömdes ha minskat till omkring 2 000 par (*Spoven* nr 4:2008). Under 2009 minskade kolonin på Bodaskär dramatiskt och några häckningar utanför detta skär kunde inte konstateras. Beståndet skattades till >500 par. Minkpredation nämns (*Spoven* nr 4 2009). Ytterligare ett år senare var situationen densamma men skattningen sjönk till >400 par. En spridning med tio par till Äspet vid Åhus konstaterades (*Spoven* nr 1 2011). År 2011 ökade beståndet till >500 par men efter en lyckad kläckning slog minken och delvis även ett havstrut-

Trillingar. Foto: Anders Åkesson.

par till och slutresultatet blev katastrofalt dåligt för såväl skrattnåsar som de kentska tärnorna (*Spoven* nr 2 2012).

Under 2012 försämrades situationen ytterligare – Nils Waldemarsson berättar följande i e-brev: " Inledningsvis gjorde max 250 par ett häckningsförsök på Bodaskär i Tosteberga. Resultatet är känt, det kraschade innan april månad var slut. Som jag uppfattar det så gjorde dessa sen en omhäckning eller nya försök enligt följande: Trueskär: Upp till 100 par i mitten av maj. Tyvärr gick det inte så långt som till att ungar sågs utan kolonin övergavs efterhand. Predation? Två holmar söder om Tosteberga ängar i maj – början av juli höll 50 par resp. 25 par. Ungar sågs i båda kolonierna, förmodligen gick det bäst i "25 parskolonin". Äspet: Max 42 par i mitten av maj som efterhand minskade, till slut kanske bara tio par kvar. Max 20 pull/juv sågs, dock tveksamt om alla kom från denna lokal. Det skulle kunna innebära att huvuddelen av de cirka 250 paren från Bodaskär återfanns på dessa lokaler. Utöver dessa sågs tre par i de s.k. Noviadamarna vid Karpalund. Dessa kom säkert inte från någon tidigare kusthäckning".

Lågedammarna i Hörby har en lång historia tillsammans med häckande skrattnåsar. Kolonin har existerat under åtskilliga decennier, sedan 1920-talet enligt en uppgift, men för några år sedan riskerade den att haverera helt. De tuvor i dammen som skrattnåsar häckade på försvann efterhand och till slut var lokalen i stor kris. Kommunornitologen Mattias Persson tog då tillsammans med Hörby kommun och länsstyrelsen fram en krisplan och byggde häckningsflottar och bopålar som placerades ut i dammen. Åtgärden har resulterat i en successiv återbesättning och under 2012 häckade 125 par i dammen. Det ska jämföras med 200–300 par under perioden 1995–2002 men blott några fåtal

par under senare delen av 00-talet.

Magle våtmark i Hässleholm är skapad och stod klar 1995. Skrattnåsar etablerade sig tämligen omgående och kolonin nådde troligen sitt maximum 2002 då 800 par bedömdes häcka. Som så ofta sker med nyetablerade våtmarker har attraktionskraften avtagit under senare år och skrattnåsbeståndet höll under 2012 måttliga 135 par.

Malmö: Kolonin i Oljehamnen etablerades någon gång under 1980-talet i samband med att skrattnåsar började överge den forna kolonin vid Sjölunda. Personliga anteckningar berättar om 700 par 1992 och därefter varierar uppgifterna mellan 500 och 1000 par fram till och med 2001. Under perioden 2001–2008 flyttade kolonin helt eller delvis ut till Norra hamnen men Oljehamnen återbesattes successivt från och med 2005. År 2009 höll kolonin åter cirka 1000 par. Huvudparten av paren återkom till Oljehamnen 2010 men något hände i ett tidigt skede (räv fanns då i området) och kolonin övergavs strax. Norra hamnen var nu också helt övergiven. Det blev alltså ingen häckning 2010 och åren därefter har hela området stått tomt. Häckande skrattnåsar i Malmö hamnområde sågs från och med detta år blott på diverse industrimark och i liten omfattning, huvudsakligen längs Terminalgatan. Under 2012 hittades bara 14 häckande par i hela hamnområdet, samtliga vid denna gata. Det har alltså gått ordentligt utför med skrattnåsar i Malmö.

Ett försök till rekonstruktion av skrattnåskolonin vid Sjölunda (inkluderande diverse ospecificerade äldre källor): Kolonin etablerades 1943 och höll 1945–1946 ett par hundra par. Under 1950- och 1960-talen var kolonin troligen stabil med omkring 1000 par. Då SJ började sina för området som helhet så tragiska utfyllningar i början av 1970-talet, blev det initialt en

Nyligen flygg skrattnåsunge. Foto: Anders Åkesson.

tillbakagång till omkring 500 par 1972 (Bauer & Larsson 1973) men därefter en dramatisk ökning med en topp på mellan 2 500 och 7 000 par omkring 1976–1978. Området inventerades av Olof Persson 1976 och skrattnåskolonin bestod då av minst 2 500 par. Flertalet bon låg på utfylld mark och ungrproduktionen rapporterades vara god (Persson 1976). Huruvida kolonin verkligen nådde upp till antal vida överstigande Perssons siffror förblir oklart. En viss ökning kan dock ha skett på grund av anpassning till utfylld mark.

När Sjölanda övergavs är det faktiskt ingen som tycks veta, men sannolikt skedde det 1983. En breddning av Väst-kustvägen med ytterligare inskränkningar på dammarnas yta kan ha varit den avgörande orsaken. En ny koloni var då under etablering vid Malmö oljehamn – se ovan.

Från *Måkläppen* nämns skrattnåsen som häckfågel första gången 1902. Två par

häckade då. "Vi hälsade dem välkomna. Vi förstodo inte bättre" skrev Rosenius i sin bok *Måkläppen* 1926. Kolonin ökade starkt och snabbt och nådde omkring 2 000 par 1911 (Karlsson m.fl. 1992). Decimeringsåtgärden i form av äggplockning skedde och under "krisåren", som Rosenius beskriver det, plockades årligen omkring 15 000 skrattnåsågg. Det "hjälpste inte stort", skrev Rosenius. Beståndet höll sig relativt oförändrat fram till 1945 då kolonin försvann. Ny härskare på ön, och orsak till nåsarnas försvinnande, var då gråtruten (Karlsson m.fl. 1992). Efter försvinnandet från *Måkläppen* etablerade sig skrattnåsarna sannolikt direkt och huvudsakligen på ön Dynan utanför Klagshamn. Härifrån finns en uppgift om 1 130 häckande par 1965 (Svensson 1966). Denna koloni är sedan länge också utgången och under senare år har blott ett fåtal skrattnåsar häckat vid sydvästra Skånes kuster

(Vellinge kommun). Mellan åren 1997–2011 häckade som mest 84 par i området (2001) men från och med 2004 har beståndet legat under tio par (Falsterbo Fågelstation 2011). Under 2012 häckade blott fem par i området.

Möllers mosse, som ligger alldeles intill bebyggelse i Sjöbo, har anor från 1938 (Odéen 1995) och var kontinuerligt besatt fram till och med 2003. Kolonin höll från 600 till drygt 1000 par under åren 1990 fram till och med 2002. Året därefter handlade det om 500 par och 2004 var kolonin övergiven på grund av igenväxning. Efter en röjning återkom 215 par 2006 och därefter har antalet par successivt minskat (diverse *Fåglar i Skåne*). Under 2012 blev resultatet högst måttliga 29 par. Häckningsön var då helt igenväxt och de få paren häckade på fallna stammar och andra trädrester i dammen.

Vallby mosse strax öster om *Staffanstorp* höll en god koloni sedan åtminstone 1995 då 300 par häckade. Lokalen kan beskrivas som en våtmark med små vegetationsholmar i öppet vatten. Vegetationen tilltog dock efterhand och 2006 övergavs kolonin under häckning, förmodligen på grund av att vegetationen vuxit sig för hög på boholmarna. Ett försök till comeback skedde under åren 2010–2011 men troligen avbröts samtliga häckningar under äggstadiet. Under 2012 stod kolonin tom.

Årets inventering har genomförts med hjälp av åtskilliga. Samtliga rapportörer tackas varmt.

Referenser

- Bauer, C.A. & Larsson, P. G. 1973. *Sjölundas fågelliv*. Medd. från SkOF 12: 33–45.
Bengtsson, K. 1995. *Skrattmåsen i Skåne 1995*. Anser 34: 275–278.
Bengtsson, K. 2001. *Skrattmåsen i Skåne 2000*. Anser 40: 15–21.

- Bengtsson, K. 2004. *Riksinventering av skrattnås 2002 – Resultat för Skåne*. Anser 43: 16–18.
Dahm, H. & Wagner, B. 1974. *Skrattmåssarna i Krankesjön 1974*. Anser 13: 241–244.
Falsterbo Fågelstation. 2011. *Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun*. Meddelande 264 från Falsterbo Fågelstation.
Fredriksson, S. 1979. *Skrattmåsen i Sverige*. Vår Fågelvärld 38: 173–200.
Jönsson, P. E. & Karlsson, J. 1990. *Skrattmåsen på stark tillbakagång i Skåne*. Anser 29: 284–285.
Kananen, P. & Jönsson, P. E. 1989. *Häckande sjöfåglar på ön Gråen 1989*. Anser 28: 235–242.
Karlsson, J., Lindgren, A. & Rudebeck, G. 1976. *Drastiska förändringar i vegetation och fågelfauna i Krankesjön och Björkesåkrasjön 1973–1976*. Anser 15: 165–184.
Karlsson, L. (red.) 1992. *Falsterbo ur fågelperspektiv*. Anser, Supplement 32, sid. 61.
Odéen, H. 1995. *Skrattmåskolonin i Sjöbo*. Anser 34: 220.
Persson, O. 1976. *Häckfågelfaunan i Sjölundadamarna*. Anser 15: 278–280.
Rosenius, P. 1926. *Måkläppen*. Åhlén & Åkerlunds förlag. Stockholm.
Svensson, S. 1966. *Häckfågelbeståndet på ön Dynan vid Klagshamn*. Medd. från SkOF 5: 37–38.

Kenneth Bengtsson
Grönvägen 5 B, 232 32 Arlöv
kenneth.bengtsson1@comhem.se